

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА РЕФОРМА І ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 8, с. 284–285

За ініціативи і за методичною допомогою Світового банку в 1998 р. була створена робоча група дослідників для розробки *Меморандуму про економічний розвиток України на засадах справедливості*. Цей Меморандум був написаний у трьох томах українською та трьох томах англійською мовою.

Перший том *“Економічне зростання на засадах справедливості. Український погляд”* складається з таких розділів:

1. Аграрна політика.
2. Політика у сфері освіти.
3. Енергетична політика.
4. Фіскальна політика.
5. Охорона здоров'я.
6. Промислова та зовнішньоекономічна політика.
7. Тіньова економіка.
8. Політика соціального захисту.

Текст Меморандуму насичений графіками та таблицями з показниками стану в усіх галузях економіки України, соціальної сфери, охорони здоров'я, захисту населення, освіти, пенсійного забезпечення, макроекономіки, у тому числі бюджетного процесу, міжбюджетних відносин, фінансово-кредитної, банківської, монетарної систем тощо.

Один з головних розділів Меморандуму — “Фіскальна політика”. У цьому розділі проаналізовано поточну ситуацію економіки України загалом. Цей час характеризується як найтяжчий у розвитку та перетворенні інфраструктури економіки на ринкові відносини, що потребує від держави принципово інших методів управління. Серед них важливу роль покликані відіграти податки і бюджет, що визначаються фіскальною політикою. З позицій існуючих економічних проблем і здійснюваних економічних перетворень

сформовані основні цілі фіскальної політики держави:

- подолання спаду виробництва, стабілізація економіки;
- стимулювання розвитку пріоритетних сфер діяльності та структурних перетворень;
- стримування інфляційних процесів, недопущення їх вибухового характеру;
- підтримка підприємницької, виробничої та інвестиційної активності.

У цьому розділі викладено основи формування фіскальної політики за умов дотримання таких принципів:

- забезпечення стабільної податкової системи;
- створення однакових умов оподаткування виробників незалежно від галузевої належності підприємств і форм їх власності;
- рівність податкового тягаря для різних категорій платників з однаковим рівнем доходу.

При цьому першим кроком до досягнення зазначених цілей має стати істотне зниження сукупного податкового навантаження завдяки зменшенню граничних ставок податків та прогресивності шкали оподаткування. Такі заходи покликані сформулювати сприятливий інвестиційний клімат і належні умови для економічного зростання.

Найважливішими завданнями фіскальної політики в сучасних умовах визначено такі:

- забезпечення достатніх надходжень у бюджет насамперед для фінансування невідкладних соціальних програм;
- докорінна структурна зміна економічних пропорцій на користь виробництв, які працюють безпосередньо для задоволення потреб населення;
- створення якнайсприятливіших умов для стимулювання ділової активності.

До перспектив фіскальної політики зараховано, зокрема, реформування податкової політики.

Запропоновано конкретний варіант розв'язання проблем у сфері податкової політики, що визначається такими чинниками:

- загальною економічною ситуацією в державі, для якої характерний спад виробництва;
- рівнем інфляції;
- грошово-кредитною політикою держави;
- співвідношенням між сферами виробництва, що перебувають під державним контролем, і приватизованим сектором.

Передусім необхідно змістити акцент із суто фіскальної функції податків. Потрібно вжити заходів щодо стимулювання товаровиробника до розширення виробництва. Для цього необхідно послабити податкове навантаження (насамперед

на фонд оплати праці до 15 %) і спростити систему нарахування податків.

Окремо наголошувалося, що необхідно поступово відмовитись від практики взаємозаліків, списання і реструктуризації боргів.

Сформовано також основні принципи реформування бюджетної політики як поточної, так і перспективної.

У другому і третьому томах Меморандуму викладено принципи реформування управління державними видатками, боргами, модернізації податкової системи, поліпшення міжбюджетних фіскальних відносин, скорочення сектору тіньової економіки тощо.

Загалом було доведено, що Україна може одночасно забезпечити економічне зростання і соціальну справедливість.